

PATVIRTINTA
Metelių regioninio parko direkcijos
direktorius 2014 m. kovo 24 d.
įsakymu Nr. 22-V

METELIŲ REGIONINIO PARKO PRODUKTO ŽENKLO SUTEIKIMO PREKĖMS IR GAMINTOJAMS KRITERIJAI

Įvadas

Metelių regioninis parkas

Sukurtas siekiant išsaugoti didžiuosius pietų Lietuvos ežerus (Dusia, Metelys, Obelija), jų apylinkes, kraštovaizdį, kultūros paveldo vertybes, savitą augaliją ir gyvūniją, svarbias vandens paukščių perėjimo ir poilsio migracijų metu vietas; atkurti sunaikintus ir pažeistus gamtos, kultūros kompleksus bei objektus; vykdyti tyrimus ir stebėjimus, kaupti informaciją gamtosaugos, kultūros paveldo apsaugos ir kitose srityse; sudaryti sąlygas plėtoti pažintinį turizmą ir poilsiavimą tam skirtose zonose bei vietose, nustatytose regioninio parko planavimo scheme; vykdyti šviečiamąją ir kultūrinę veiklą, propaguoti gamtos ir kultūros paveldą bei jo apsaugą.

Metelių regioninio parko gamtos ir kultūros vertybės:

Kraštovaizdis

Lietuvos žemėlapis neįsivaizduojamas be trijų didelių žydrų rasos lašų pietvakariniame šalies krašte. Dusia, Metelys, Obelija – nuostabūs ežerai, vienu kloniu įdubę Sūduvos aukštumoje. Ežerus supa plačios terasos – pirmykščio ežero atabradai, paežerių smėlingos kopos, į vakarus nusidriekę kalvagūbriai. Ne veltui Dusios ežeras vadinamas „Dzūkijos jūra“. Ežerai – didžiausia Metelių regioninio parko vertybė.

Negyvoji gamta

Nepakartojama didžiųjų pietų Lietuvos ežerų dubuma, suformuota milžiniško ledyno liežuvio. Šioje ledyno išgulėtoje dubumoje banguoja Dusia, Metelys ir Obelija. Įspūdingos kalvų grandinių virtinės, duonos kepaliuko formos gūbriai tęsiasi Dusios ežero vakarinėmis ir Obelijos ežero rytinėmis pakrantėmis. Tik šiai vietai būdingos, išskirtinės, gūbriškos kalvų grandinės, tarpukalnėje besislepiančios pelkės.

Gyvoji gamta

Trako miške auga vienintelis šalyje bekočių ažuolų miškas, netoliese Juodabalės herpetologiniame draustinyje, karaliauja baliniai vėžliai. Obelytės gamtiniame rezervate

puikuoja etaloniniai Lietuvoje liepiniai skroblynai, o Širvinto miške auga ažuolai, perkopę 300 metų slenkstį. Didžiuosiuose Dzūkijos ežeruose nardo pulkai vandens paukščių, tarp jų ir globaliai nykstančios rūšies atstovės – antys rudės. Migracijų metu suskaičiuojami tūkstantiniai būriai keliaujančių sparnuočių.

Kultūros paveldas

Pietvakarine Dusios ežero pakrante vingiuoja kelias, jungęs Prūsiją su Gardino sritimi. Prie šio kelio prigludę Jotvingių piliakalniai, Kryžių šventovė su stebuklingų galių turinčiu šaltinėliu. Garbingą praeitį mena Metelių Kristaus atsimainymo bažnyčia, Teizų ir Barčių senkapiai, 10 akmens amžiaus gyvenviečių, 1863 m. sukilėlių mūšio vieta. Keturiose senųjų kaimų gyvenvietėse ir Metelių bažnytkaimyje dar pastebimos valakinių ir išretintų vienkieminių gyvenviečių užstatymo tradicijos.

Išskirtiniai reiškiniai gyvos tradicijos, istoriniai faktai

Meteliai – senas žvejų kaimelis. Čia nuo seno pagrindinis žmonių pragyvenimo šaltinis buvo žvejyba bei žuvies „rūkinimas“. Kryžių šventovėje vyksta didieji Sekminių, Petrinių, Oktavos atlaidai, į kuriuos susirenka minios maldininkų iš visos Lietuvos ir kaimyninės Lenkijos. Atlaidų metu vyksta jaunimo dienos, piligrimai pėsčiomis keliauja į šią šventą vietą. Kartą metuose atgyja slėnis prie Prelomciškės piliakalnio, kur jau daug metų švenčiamos Oninės.

Lankytojas, kuris naudojasi saugomoje teritorijoje teikiamomis paslaugomis, yra palankus ekonominis veiksnys, tačiau yra labai svarbu, kad čia būtų teikiamos išskirtinės paslaugos, suteikiančios lankytojui galimybę atitrūkti nuo kasdienybės, šurmilio, turinčios regiono kultūrinį išskirtinumą, todėl yra būtina pasiūlyti ne tik aplankyti Metelių regioninio parko vertybes, bet ir atkreipti dėmesį, kad lankytojų poveikis nebūtų kenksmingas biologinei įvairovei, kultūros paveldui, kad nekeltų nepatogumų vietos gyventojams, nebūtų pažeista jų privati erdvė ir teisė į ramų gyvenimą.

Norint tai pasiekti, reikia labai nedaug – pagarbos ir atsakomybės saugomoms vertybėms, žmogui, lankytojui, tačiau kol tai yra siekiamybė – saugomų teritorijų produkto ženklas yra tarpinis etapas, padėsiantis lankytojui, vartotojui atrasti vertybes, paslaugų teikėjui užsitarnauti klientų pasitikėjimą, o visiems kartu – ateities kartoms išsaugoti vertingiausius Metelių regioninio parko kraštovaizdžius, turtingus gamtinėmis ir kultūros paveldo vertybėmis.

Metelių regioninio parko produkto ženklą suteiks nepriklausoma nuo paslaugų tiekėjų Metelių regioninio parko direktoriaus įsakymu sudaryta ženklo suteikimo taryba (toliau - Taryba), kuri vertins paslaugų tiekėjus ir produktus, atsižvelgiant į kriterijus, parengtus remiantis šiais vertybiniais principais:

- paslaugos yra teikiamos, neprieštaraujant Metelių regioninio parko tikslams;
- autentiškumas, išskirtinumas;
- atsižvelgimas į vietos regiono kultūros paveldą, tradicijas;
- paslaugos teikiamos, nepakenkiant gyvajai gamtai ir biologinės įvairovės vertybėms, jos yra palankios žmogaus sveikatai;
- išlaikytas asmeninis dėmesys kiekvienam paslaugos naudotojui;

- pasiūlyta veikla gamtoje sveikatos, pažinimo, poilsio tikslais;
- pritaikyta šeimoms su vaikais (tiek kainos, tiek aplinkos prasme);
- prisideda prie vietos bendruomenės raidos ir jos veiklos palaikymo.

Ženklo naudotojui suteikiama teisė naudoti ženklą rinkodaros tikslais ir jį naudoti išorinėje reklamoje. Ženklo naudojimo teisėtumą užtikrina Metelių regioninio parko direkcijos išduotas pažymėjimas, kuriame nurodoma, kokioms paslaugoms yra suteiktas ženklas ir galiojimo terminas.

Ženklo suteikimo kriterijai

Ženklas suteikiamas fiziniams ir juridiniams asmenims, kurie yra deklaravę savo gyvenamąją, veiklos vietą ar teikia paslaugas, pardavinėja produktus Metelių regioninio parko ribose, taip pat besiribojančiose seniūnijose. Ženklo suteikimo kriterijai yra skirstomi į privalomus ir į siekiamus.

Privalomus kriterijus

Paslaugos teikėjas turi atitikti paraiškos vertinimo metu, prieš pasirašant sutartį. Tik atitikus privalomus kriterijus, bus suteikiama teisė naudoti Metelių regioninio parko produkto ženklą penkerius metus. Šiam terminui pasibaigus – ženklo turėtojas turės iš naujo įrodyti atitinkamą privalomiems kriterijams, kurie per šį laikotarpį gali būti pakoreguoti.

Siekiami kriterijai

Apima sąlygas, kurios neturi būti įvykdytos sutarties pasirašymo metu, tačiau yra pageidaujama, kad jų būtų siekiama pratęsiant, atnaujinant Metelių regioninio parko produkto ženklo naudojimo sutartį.

Privalomi kriterijai

Žemės ūkio produktų gamintojais turi būti ūkininkai, žemės ūkio bendrovės, kooperatinės bendrovės (kooperatyvai), asociacijos ar kiti žemės ūkio veiklos subjektai, atitinkantys šiuos keliamus reikalavimus:

- pasirašydamas ženklo suteikimo sutartį, žemės ūkio produktų gamintojas deklaruoja pritarimą Metelių regioninio parko tikslams ir įsipareigoja vykdyti veiklą, kuri būtų palanki biologinei įvairovei ir tradiciniam saugomam kraštovaizdžiui;
- turi turėti nuosavybės teise arba nuomojamą valdą, kuri įregistruota Metelių regioninio parko teritorijoje ar besiribojančiose seniūnijose.
- privalo laikytis ženklo suteikimo sutartyje nurodytų įsipareigojimų ne mažiau kaip penkerius kalendorinius metus;
- žemės ūkio naudmenos ir pasėliai turi būti tvarkomi laikantis specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų bei Metelių regioninio parko tvarkymo plano reikalavimų;
- deklaruoti, kad ne mažiau kaip 2 metus iki paraiškos pateikimo termino neturi administracinių nuobaudų dėl aplinkos apsaugos, elgesio su gyvūnais, augalų saugos normų nesilaikymo.

Miško, pievų, pelkių, gėlųjų vandenu (gėrybės kurios nėra specialiai auginamos) produktų gamintojas, turi atitikti šiuos keliamus reikalavimus:

- pasirašydamas ženklo suteikimo sutartį, žemės ūkio produktų gamintojas deklaruoja pritarimą Metelių regioninio parko tikslams ir įsipareigoja vykdyti veiklą, kuri būtų palanki biologinei įvairovei ir tradiciniam saugomam kraštovaizdžiui;
- turi būti vietos gyventojas, ar vietos įmonė, t.y. deklaruavę savo gyvenamąją vietą, ar veiklą vykdančys Metelių regioninio parko ir besiribojančių seniūnijų teritorijose;
- gamtos vertybės turi būti surinktos, sumedžiotos, sugautos nepažeidžiant laukinės gyvūnijos, laukinės augmenijos įstatymų, laukinės augalijos išteklių naudojimo tvarkos, miško lankymo, Metelių regioninio parko lankymo taisyklių ir kitų susijusių teisės aktų;
- nerinkti pakelėse, netoli miestų, gamyklų, degalinių, trąšų ar cheminių medžiagų sandėlių, elektrinių, geležinkelių, sąvartynų, fermų;
- deklaruoti, kad ne mažiau kaip 2 metus iki paraiškos pateikimo termino neturi administracinių nuobaudų dėl laukinės gyvūnijos, laukinės augmenijos įstatymų, miško lankymo, Metelių regioninio parko lankymo taisyklių, higienos normų ir kitų susijusių teisės aktų pažeidimų.

Amatininkai, užsiimantys tradiciniais verslais saugomose teritorijoje, turi atitikti šiuos keliamus reikalavimus:

- ⤴ pasirašydamas ženklo suteikimo sutartį, amatininkas deklaruoja pritarimą Metelių regioninio parko tikslams ir įsipareigoja vykdyti veiklą, kuri būtų palanki jų įgyvendinimui;
- ⤴ turi turėti tradicinių amatų meistro sertifikatą arba gaminami produktai turi turėti tautinio paveldo produkto sertifikatą, išduotą remiantis Tautinio paveldo produkto, tradicinių amatų mokymo programų, tradicinių mugių sertifikavimo, tradicinių amatų meistrų sertifikavimo ir atestavimo taisyklėmis (Žin., 2008, Nr. 66-2508)
- ⤴ tradicinis verslas turi būti paveldėtas iš praeities ir pripažintas per istorinį Lietuvos ar Dzūkijos etnografinio regiono raidos laikotarpį ne mažiau kaip 100 metų arba perduodamas iš kartos į kartą, ne mažiau kaip per 3 kartas;
- ⤴ gaminamas naudojant rankų darbą, senąsias gamybos technologijas – įrankius, padargus, įrenginius, tradicines žaliavas, arba pagaminti naujomis technologijomis, tačiau atitinkančiomis senąsias ir išsaugant unikalias tradicines gaminių savybes ir sudėtį;
- ⤴ deklaruoti, kad ne mažiau kaip 2 metus iki paraiškos pateikimo termino, neturi administracinių nuobaudų dėl aplinkos apsaugos, sąžiningos prekybos normų nesilaikymo.

Ženklas suteikiamas nemokamai 5 metų laikotarpiui. Po to, jeigu ženklą suteikiančios institucijos bus nuspręsta kitaip, gali būti nustatytas ženklo valdymo mokestis. Ženklo suteikimas įforminamas Metelių regioninio parko direktijos ir gamintojo sutartimi.

Kitiems produktams, nepatenkantiems į išvardintų kategorijų sąrašus, gali būti suteiktas Metelių regioninio parko produkto ženklas, jeigu Taryba pripažįsta, kad tokia produkcija turi akivaizdžią naudą Metelių regioninio parko tikslams įgyvendinti, tačiau tokiu atveju turi būti

nustatyti kriterijai, kuriais remiantis buvo priimtas ženklo suteikimo sprendimas.

Siekiami kriterijai

Ženklo naudotojas pasirengia planą, kaip bus įgyvendinami siekiami kriterijai. Kas penkeri metai atnaujinant saugomų teritorijų ženklo naudojimo sutartį, ženklo naudotojas turi būti įgyvendinęs ne mažiau kaip 2 kriterijus iš siekiamų kriterijų sąrašo:

1. Daugiau kaip pusė parduodamų gaminių yra tautinio paveldo produktai.
2. Aplinkai palankaus verslo kriterijai:
  - Gamintojas turi pasirengęs ir pasitvirtinęs aplinkosauginės vadybos taisyklės¹ ir jų laikosi;
  - Patalpų šildymui naudoja (ne mažiau kaip 10 proc.) atsinaujinančius energijos šaltinius.
3. Aktyviai dalyvauja Metelių regioninio parko vietos bendruomenių veikloje, taip pat profesinių tinklų, kurių tikslas platesnis, išsamesnis Metelių regioninio parko vertybių viešinimas, veiklose.
4. Samdomi darbuotojai yra supažindinti su aplinkosaugos tikslais Metelių regioninio parko ir atsakingo elgesio principais..
5. Taiko žaliųjų pirkimų kriterijus, įsigyjant prekes, medžiagas (ne mažiau nei 30 proc. nuo visų vykdomų pirkimų).
6. Žemės ūkio produkcijos perdirbėjas ne mažiau nei 30 proc. produktų, medžiagų įsigyja iš vietos² gamintojų.
7. Dalyvauja bendroje su Metelių regioninio parko direkcija veikloje, aktyviai dalyvauja planuojant direkcijos strategines kryptis, veiklas.
8. Prisideda prie vietos bendruomenės raidos.
9. Ne mažiau kaip 50 proc. samdomų darbuotojų yra vietos gyventojai³.
10. Verslas registruotas savivaldybėje, kurioje vykdoma veikla.
11. Nešališko, nediskriminacinio, teisingo darbuotojų samdymo principo įgyvendinimas.
12. Rūpinasi darbuotojų socialiniu saugumu, nepalaiko korupcinių veikų.

Įgyvendinimo kontrolė

Ženklo naudojimo teisėtumo ir kriterijų laikymosi kontrolę vykdo Taryba. Gamintojas gauna teisę naudoti Metelių regioninio parko produkto ženklą penkerių metų laikotarpiui. Kiekvienam naujam laikotarpiui gamintojas pateikia atnaujintą paraišką ženklui gauti, kurią, kaip ir atitikimą ženklo suteikimo kriterijams, tikrina Taryba.

Kai, patikrinus ženklo naudotojo veiklą, yra randama neatitikimų kriterijams, kurie buvo

---

¹ Šios taisyklės turi apimti užduotis organizacijos personalui atsakingai elgtis organizacijoje, t.y. patikrinti, ar išjungti nenaudojami elektros prietaisai, ar sandarūs vandens čiaupai, nepausdinti bereikalingos korespondencijos, spausdinti ant dviejų popieriaus pusių, rūšiuoti atliekas.

² Vietos gamintojas – veiklą vykdančias Metelių regioninio parko ribose.

³ Deklaravę savo gyvenamąją vietą ar veiklą vykdančias Metelių regioninio parko ribose.

deklaruoti ženklo suteikimo metu, ženklo naudotojas yra prašomas per 1 mėnesį ištaisyti pažeidimus ir apie tai informuoti įgaliotą instituciją. Jei nurodyti pažeidimai nėra ištaisomi, teisė naudoti ženklą yra atimama, ir gamintojas turi iš naujo teikti paraišką ženklui gauti.

Už neteisėtą Metelių regioninio parko produkto ženklo naudojimą yra numatoma administracinė atsakomybė pagal Lietuvos Respublikos administracinių teisių pažeidimų kodeksą.
